

ir „vissliktāk, kā ir bijis šīs problēmas kontekstā”, bet 10 – „vislabāk, kā vien varētu būt”. Pēc tam var turpināt interviju par to, kam būtu jānotiek, lai pavirzītos kaut par puspunktu augstāk. Skalas jautājumus var lietot daudz un dažādās situācijās, lai palīdzētu klientam izvērtēt gan dažādus paša personības aspektus, gan attiecības ar līdzcilvēkiem, progresu pozitīvā virzienā, motivāciju u.c.

Lai papildus motivētu klientu īstenot mērķus, atklāt savas domas, idejas, var izmantot atzinību, kas darbojas kā apstiprinājums klienta motivācijai, labajiem nodomiem, pozitīvajām īpašībām, spējām, sasniegumiem, vēlamajai uztverei un izpratnei, pozitīvai rīcībai vai mēģinājumiem mainīt savu rīcību. Atzinību nepieciešams izteikt par kaut ko konkrētu, specifisku un reālu. To var izteikt arī par niecīgām izmaiņām pozitīvā virzienā. **Atzinībai jābūt patiesai un pamatotai, jo tā palīdz klientam apzināties savu vēlamo rīcību un rada tieksmi to atkārtot.** Atzinību var izteikt tieši, apbrīnojot kādu klienta ideju, vai atzinīgi novērtējot kādu panākumu. Var izmantot arī netiešāku pieeju, atzinību izsakot, piemēram, jautājuma formā vai demonstrējot to ar mīmiku un īsiem iestarpinājumiem. Sarunas beigās intervētājs sniedz īsu sarunas kopsavilkumu, apstiprinot klienta uztveri un mērķus, uzsverot, ka klientu sagaida grūts darbs, kas būs jāiegulda, lai sasniegtu vēlamo nākotni, un izsakot atzinību par klienta apņemšanos šo darbu uzsākt.

x x x

Kopš 2008.gada 9.jūlija, kad darbību uzsāka Valsts probācijas dienesta izstrādātais projekts „**Latvijas probācijas un ieslodzījuma vietu sistēmas personāla kapacitātes celšana**”, kura realizēšanai saņemts atbalsts no Norvēģijas valdības divpusējā finanšu instrumenta, kursu *Krīzes intervence/Īstertapija, vērsta uz atrisinājumu* Ph.D., C.S.W., L.P.C. **Līgas Rupertes** un M.A. **Māras Tupeses** vadībā apguvuši 84 probācijas darbinieki, kuri ikdienā tiekas ar krīzē nonākušiem cilvēkiem. Cilvēkiem, kuri izdarījuši nepareizas izvēles, pieņēmuši antisociālus lēmumus un īstenojuši pretlikumīgu rīcību. „*Probācijas darbu var uzvert kā likumpārkāpēju kontrolējošu un uzraugošu mehānismu, taču tajā pat laikā var pielietot intervēšanas mākas, panākt klienta uzticēšanos un kopīgi rast*

risinājumu viņa problēmām. Gan sabiedrības, gan probācijas darbinieka interesēs ir palīdzēt klientam saskatīt, ka viņa rīcībai ir negatīvas sekas, un palīdzēt ieraudzīt citus, pieņemamākus variantus, nevis tikai norādīt uz kļūdām un sodīt. Viens no ģstertapijas pamatuzdevumiem ir palīdzēt klientam rast risinājumus savām problēmām, palīdzēt viņam atrast pareizo ceļu, pa kuru virzīties, lai nonāktu līdz problēmas atrisinājumam, nevis uzreiz nonākt galapunktā – pie mērķa, jo mazās izmaiņas ir vieglāk sasniedzamas, un tās vedīs uz lielākām izmaiņām,” atzīst pasniedzēja Līga Ruperte.

„Apgūstot un pielietojot ģstertapijas metodi probācijas darbā, noderīgākais ir iemaņas un zināšanas, kā panākt, lai cilvēks pats sāk domāt par savu dzīvi, par to, ko viņš grib šajā dzīvē sasniegt, un kā atbalstīt viņa pirmos soļus ceļā uz vēlamo nākotni. Secināju, ka bieži vien risinu klienta problēmas viņa vietā, nemotivējot viņu pašu uzņemties atbildību. ģstertapija māca to nedarīt un neuzņemties atbildību par klienta neveiksmēm,” kursa sniegtās atziņas komentē probācijas darbinieks.

Psihoterapeite Līga Ruperte ASV ieguvusi doktora grādu pedagoģijā, specializējoties padomdošanā (*guidance and counseling*), praktizē privātpraksē un Bērnu aizsardzības dienestā Ioniā, Mičiganas štatā. Vadījusi seminārus ASV, Kanādā, Austrālijā, Anglijā, Zviedrijā, Francijā un Venecuēlā. Latvijā vadījusi seminārus un kursus Latvijas Universitātes Pedagoģijas un psiholoģijas fakultātē, Liepājas Universitātē, Sociālā darba un sociālās pedagoģijas augstskolā „Attīstība”, Medicīnas akadēmijas Psihosomatiskās medicīnas un psihoterapijas katedrā, Latvijas Psihoterapeitu asociācijā, Valsts bērna tiesību aizsardzības centrā, skolās un pašvaldībās dažādās Latvijas pilsētās. 1995.gadā dibinājusi un līdz 2003. gadam vadījusi Ģimenes atbalsta koordinācijas centru Latvijā.

Projekts „Latvijas probācija un ieslodzījuma vietu personāla kapacitātes celšana” izveidots, lai rastu saturiski un strukturāli vienotu pieeju apmācību un pētnieciskā darba organizēšanā Valsts probācijas dienestā un Ieslodzījuma vietu pārvaldē Latvijā. Projekta mērķis ir paaugstināt probācijas sistēmā un ieslodzījuma vietās nodarbināto kompetenci un darba kvalitāti. Bet ģstertapijas metode ir jo plaši pielietojama. Pieņemu, ka ikviens, šo rakstu izlasījis, pārdomā arī kādu savu rīcību vai attieksmi. □

Rakstā izmantoti Līgas Rupertes sagatavotie kursa materiāli, kuru avoti ir:
De Jong, Peter; Berg, Insoo Kim (1998), *Interviewing For Solutions*, Pacific Grove: Books/Cole
Berg, Insoo Kim (1994), *Family Based Services: A Solution Focused Approach*, New York: Norton
O'Hanlon William H.; Weiner – Davis, Michaelle (1998), *In Search of Solutions: A New Direction in Psychotherapy*, New York: Brunner/Mazel
Walter, John; Peller, Jane (1992), *Becoming Solution focused in Brief Therapy*, New York: Brunner/Mazel
Metcalf, Linda (1995), *Counseling Toward Solutions: A Practical Solution Focused Program for Working with Students, Teachers and Parents*, Englewood Cliffs: The Center for Applied Research und Education